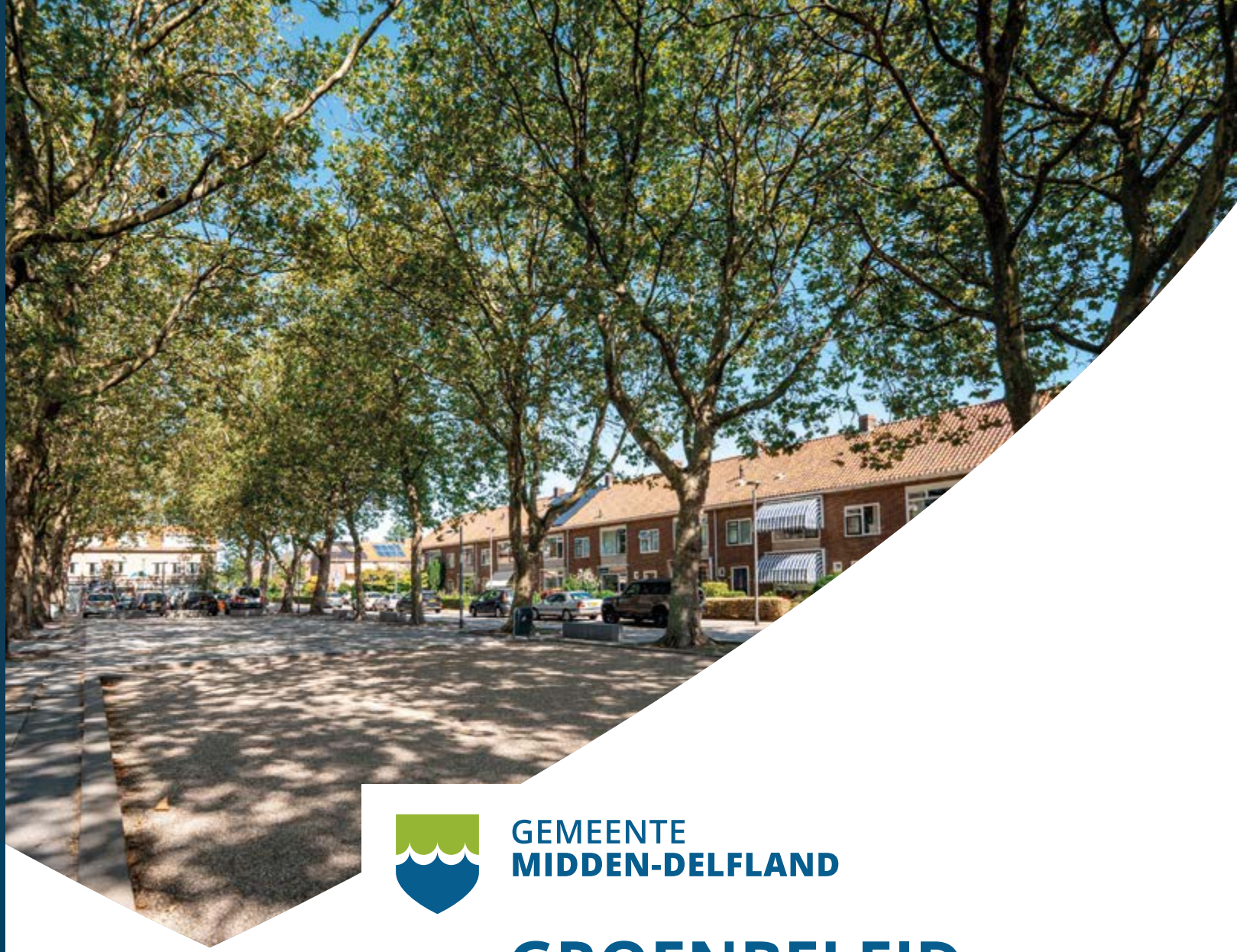

GEMEENTE
MIDDEN-DELFLAND

GROENBELEID 2026 – 2036

Gemeente Midden-Delfland
Anna van Raesfeltstraat 37
2636 HX Schipluiden
gemeente@middendelfland.nl
www.middendelfland.nl

cittaslow

Cittaslow Midden-Delfland
Kwaliteit van leven

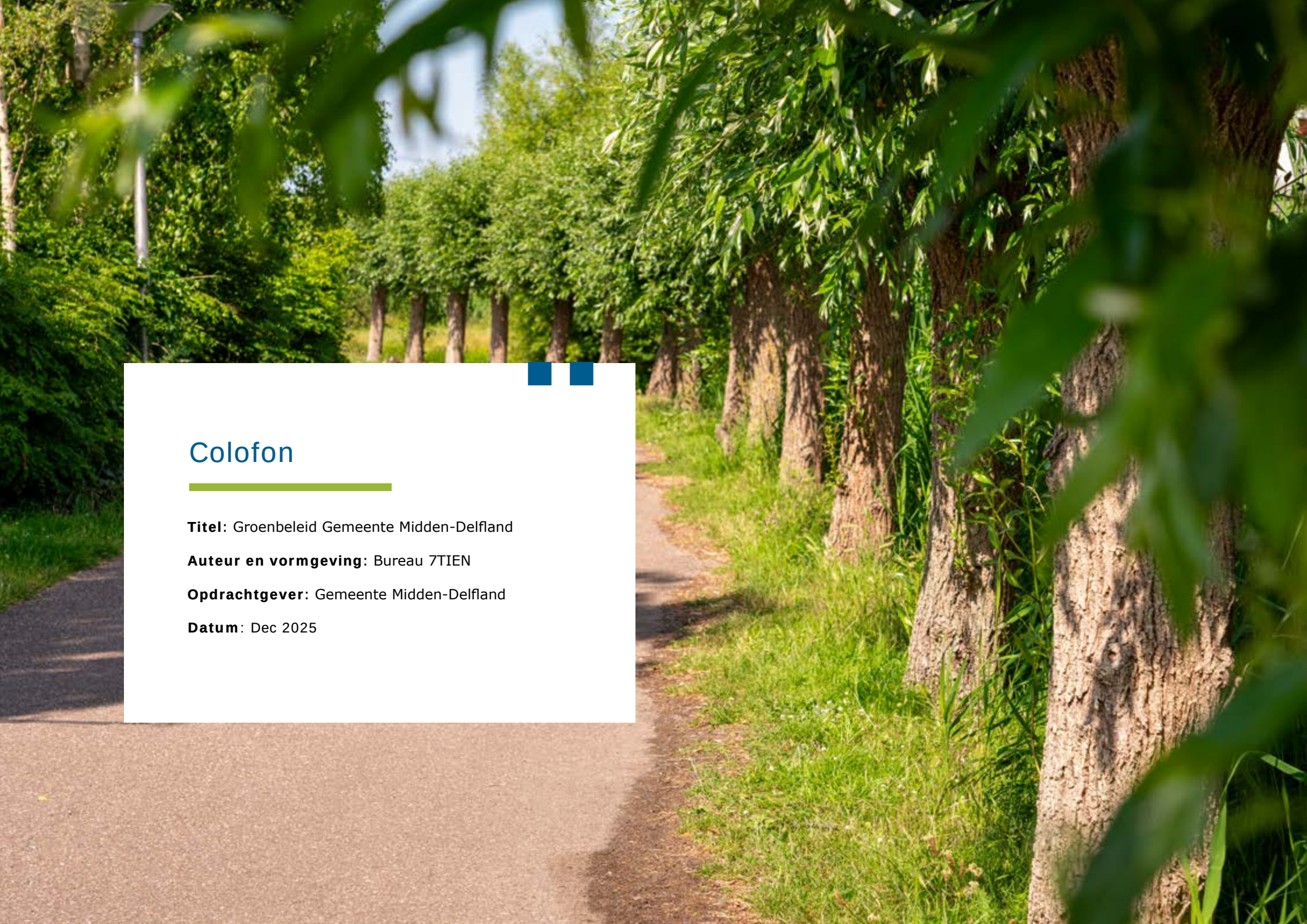

Colofon

Titel: Groenbeleid Gemeente Midden-Delfland

Auteur en vormgeving: Bureau 7TIEN

Opdrachtgever: Gemeente Midden-Delfland

Datum: Dec 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

1.1. Kaders 5
1.2. Integraal groenbeleid 5
1.3. Thema's 5
1.4. Leeswijzer 5

2. Huidige situatie 6

2.1. Beleidscontext 7
2.2. Beschrijving dorpskernen en buitengebied . 8

3. Groenvisie 10

3.1. Doelstelling 11
3.2. Visie 11
3.3. Thema's 12

4. Algemene uitgangspunten... 14

4.1. Deelname van inwoners openbaar groen . 15
4.2. Communicatie 16

5. Beheer..... 17

5.1. Bomen 19
5.2. Bermen 20
5.3. (Bos)plantsoenen en vaste planten 20
5.4. (Kruidenrijk) gras en gazons 20
5.5. Groene parkeerplaatsen 20
5.6. Water en (natuurvriendelijke) oevers 21
5.7. Wadi's en infiltratiegreppels 21

6. Planvorming, reconstructie en aanleg 22

6.1. Algemeen 23
6.2. Bomen 23
6.3. Natuurvriendelijke oevers 24
6.4. Wadi's en infiltratiegreppels 24

7. Organisatie en financieel 25

7.1. Acties en ontwikkelpunten 26
7.2. Financieel 27

Bijlage 28

Snippergroenbeleid 29

Inleiding

1. Inleiding

Gemeente Midden-Delfland heeft een rijke en diverse natuurlijke omgeving die essentieel is voor de gezondheid en het welzijn van de inwoners en bezoekers. Het groen in de openbare ruimte speelt hierin een cruciale rol. Niet alleen zorgt het voor ecologische verbindingen en biodiversiteit, maar draagt het ook bij aan een hogere levenskwaliteit en recreatiemogelijkheden. De gemeente erkent de waarde en het belang van het groen, onder andere doormiddel van het Cittaslow keurmerk.

De afgelopen jaren zijn er belangrijke ontwikkelingen geweest op het gebied van klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en druk op de openbare ruimte. Het areaal en de kwaliteit van het openbaar groen zijn veranderd en er zijn nieuwe inzichten ontstaan over de beleving en waarde van het groen. Het groen wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de oplossing voor de maatschappelijke uitdagingen van deze tijd.

1.1. Kaders

Dit beleid concentreert zich op het openbaar groen binnen gemeente Midden-Delfland. Dat zijn de bomen, bermen, plantsoenen, vaste planten, gras, gazons, oevers, wadi's/infiltratiegreppels en groene parkeerplaatsen in het bezit of in beheer van de gemeente. Dit is vaak het groen in de dorpskernen en langs de gemeentelijke wegen.

Dit beleid gaat niet over groen in de landschappelijke context. Daarnaast valt het groen dat in bezit is van particulieren, zoals tuinen of agrarische gronden buiten de kaders van dit beleid. Dit beleid gaat ook niet in op groen of natuur dat in eigendom of beheer is van andere overheden of terreinbeherende organisaties. Er vindt wel onderlinge afstemming en samenwerking plaats, onder andere via het Coöperatief Beheer Groengebieden (CBG). Tot slot is dit beleid niet van toepassing op de agrarische of recreatieve gronden van de gemeente.

1.2. Integraal groenbeleid

Dit groenbeleid is een actualisatie en samenvoeging van het Groenbeleidsplan Midden-Delfland 2007 – 2022, Bomenbeleidsplan Midden-Delfland 2009, de Beleidsnotitie Snippergroen gemeente Midden-Delfland 2010 en de Notitie "Uitgangspunten bomen in relatie tot zonnepanelen". Hierdoor ontstaat een integraal groenbeleid. Met vaststelling van dit beleid vervallen deze stukken. Het groenbeleid is niet alleen een visie, maar ook het fundament voor bestekken, beheer-, inrichtings- en werkplannen.

1.3. Thema's

Het openbaar groen draagt bij aan verschillende maatschappelijke thema's in de gemeente. Deze thema's zijn als volgt:

- **Identiteit:** de unieke kenmerken, cultuur, geschiedenis en het gemeenschapsgevoel die een straat, dorp of onze gemeente onderscheiden.
- **Leefbaarheid:** de mate waarin het openbaar groen prettig, veilig en geschikt is om in te wonen, werken en recreëren voor inwoners, ondernemers en bezoekers.
- **Biodiversiteit:** de verscheidenheid aan plant- en diersoorten in een bepaald gebied en hoe deze samen een gezond ecosysteem vormen.
- **Klimaatbestendigheid:** de mate waarin het openbaar groen kan bijdragen aan het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering, zoals hitte, droogte of hevige neerslag.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de beleidscontext beschreven en een overzicht van de huidige situatie van het openbaar groen in Midden-Delfland weergegeven. Hoofdstuk 3 beschrijft de visie voor het openbaar groen in de gemeente, uitgewerkt in vier thema's. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de uitgangspunten voor het groenbeleid beschreven, in hoofdstuk 5 uitgangspunten voor beheer en in hoofdstuk 6 uitgangspunten voor planvorming en aanleg van openbaar groen. In hoofdstuk 7 worden acties en ontwikkelpunten toegelicht en gaan we kort in op de financiële dekking. In de bijlage zijn de beleidsuitgangspunten voor snippergroen toegelicht.

Huidige situatie

2. Huidige situatie

We lichten beknopt de belangrijkste Europese, nationale en regionale kaders en gemeentelijk beleid dat relateert aan dit groenbeleid toe.

2.1. Beleidscontext

De beleidscontext wordt weergegeven in figuur 1 en vervolgens kort beschreven.

Figuur 1. Overzicht beleidscontext.

Europese en nationale kaders

Op basis van de Natuurherstelwet (NHS) moet Nederland zich inspannen om verdere achteruitgang van natuurkwaliteit te voorkomen en herstel te realiseren. Er moet nog een nationaal plan worden opgesteld, maar voor gemeenten kan dit enkele gevolgen hebben. Denk aan het tegengaan van verlies van groene stedelijke ruimten en boomkroonbedekking.

De Omgevingswet bundelt en vereenvoudigt de regels voor de fysieke leefomgeving, waaronder natuur, milieu, water, bodem, en ruimtelijke ordening. Dat betekent dat groenbeleid niet meer losstaat, maar onderdeel wordt van een samenhangend beleid met zaken als klimaatadaptatie, gezondheid, biodiversiteit, recreatie en mobiliteit.

De Omgevingswet geeft onder andere regels om de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten in de natuur te voorkomen. Op de Unielijst staat welke soorten schade toebrengen aan de biodiversiteit.

Regionale kaders

Het openbaar groen in het buitengebied dat in beheer is van de gemeente zijn met name bermen en stukjes snippergroen. Het buitengebied van Midden-Delfland is onderdeel van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland en wordt voor een groot deel door het CBG beheerd. Om dit landschap te versterken is het Uitvoeringsprogramma voor het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland (2023-2027) opgesteld.

Het Landschapsontwikkelingsperspectief (LOP) Midden-Delfland 2025 vormt een belangrijk (toetsings)kader voor het initiëren, beoordelen, afwegen en vaststellen van nieuwe ruimtelijke plannen en projecten.

Gemeentelijke strategische visies

De Omgevingsvisie 1.0 geeft een visie van de fysieke leefomgeving tot 2040 in Midden-Delfland weer. Dit betekent het vergroten van biodiversiteit in de leefomgeving en de randen van landbouwpercelen. Ook wordt gestreefd naar voldoende groen, natuur en water op wandel- en fietsafstand van woningen.

De Toekomstvisie Midden-Delfland 2050 is samen met inwoners opgesteld. Groen is hierin een belangrijk thema waarbij veel aandacht is voor natuurbehoud en biodiversiteit. Hierbij kunnen ook inwoners het groen in de buurt onderhouden.

Het Uitvoeringsprogramma Gebiedsvisie Midden-Delfland 2025 beschrijft de uitvoering, financiën en projectvoorstellen voor vier opgaven: (1) Kwaliteit, Landschap van Stand, (2) Betrokken en Duurzaam Beheer, (3) Ontmoeting tussen Land en Stad en (4) Het A-merk Midden-Delfland. Hierin wordt klimaatbestendigheid in het beheer van groen benoemd en wordt er nadruk gelegd op samenwerking met maatschappelijke organisaties, agrariërs en ondernemers.

Gemeentelijke thematishe kaders

De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Midden-Delfland 2025-2028 betreft het aanpassen van de ruimtelijke inrichting aan de gevolgen van klimaatverandering. Hierin is het uitgangspunt om te zoeken naar vergroeningskansen en op de natuur gebaseerde oplossingen.

Tijdens het opstellen van dit groenbeleid wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van een ecologische visie. Dit groenbeleid beoogt hierop aan te sluiten.

2.2. Beschrijving dorpskernen en buitengebied

Gemeente Midden-Delfland kent een rijke cultuurhistorische ontwikkeling die teruggaat tot de ontginning van de veenmoerassen tussen de 10e en 13e eeuw. Door de aanleg van sloten, wegen en boerderijen op kreekruggen ontstonden karakteristieke lintdorpen als Schipluiden, Maasland en Den Hoorn. Het landschap wordt gekenmerkt door open weidegebieden, langgerekte kavels, historische waterlopen en verspreide boerderijen. Dit vormt samen een uniek en waardevol cultuurlandschap.

De gemeente is eigenaar van ongeveer 270 hectare openbaar groen. Als je alle plantsoenen en bermen naast elkaar legt zijn dat zo'n 370 voetbalvelden. Van het openbaar groen ligt 70% in het buitengebied, 14% in Den Hoorn, 9% in Maasland en 6% Schipluiden. Daarnaast staan er binnen de gemeentegrenzen bijna 5600 bomen.

Den Hoorn

Den Hoorn, van oorsprong een lintdorp, is inmiddels vastgegroeid aan Delft. Het dorp is gegroeid met Vinex wijken en is dichter bebouwd en bevolkt in vergelijking tot de andere dorpskernen in Midden-Delfland. De nieuwste wijk, de Kreek, is groen en klimaatadaptief aangelegd. Ook is er één natuurvriendelijke oever en wat verdeeld snippergroen.

Maasland

Maasland is een lintdorp dat zich heeft ontwikkeld langs de gegraven Zuidgaag. De dorpskern bevat monumentale bebouwing en staat in contact met het omliggende open veenweidelandschap. Rondom de kerk is de grond en het groen in eigendom van de kerk. Daarnaast staan er karakteristieke Leilinden in het centrum. In Maasland zijn overal natuurvriendelijke oevers aanwezig. Deze zijn grotendeels door de voormalige gemeente Maasland aangelegd.

Schipluiden

Schipluiden is een historisch lintdorp aan de Gaag, met monumentale gebouwen en een sterke band met het omliggende veenweidelandschap. Schipluiden is een dorp met een krappe indeling en relatief weinig groen. Daarnaast staan bomen niet altijd op een (voor de soort) geschikte plek. In Schipluiden zijn ook een aantal natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Buitengebied

Het buitengebied kenmerkt zich door weiden afgewisseld met sloten of boezems. Openbaar groen ligt in het buitengebied langs de wegen en bestaat voornamelijk uit bermen. Daarnaast zijn er stukken snippergroen. De landschapselementen in het buitengebied worden voornamelijk beheerd door het Coöperatief Beheer Groengebieden (CBG), waar de gemeente onderdeel van is. Het groene landschap wordt zorgvuldig beschermd. De visie en aanpak verlopen via het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL).

Groen rondom speelvoorzieningen en op begraafplaatsen

Speelvoorzieningen zijn meestal in beheer en eigendom van de gemeente. Daarnaast gaat de gemeente ook over het beheer van de algemene begraafplaatsen.

Groenvisie

3. Groenvisie

In dit hoofdstuk wordt de doelstelling en visie op het openbaar groen uitgewerkt. In H3.3. worden de thema's van het openbaar groen nader toegelicht. Deze thema's vormen de basis voor de uitgangspunten en maatregelen die zijn uitgewerkt in hoofdstuk 4, 5 en 6.

3.1. Doelstelling

De volgende doelstelling voor het openbaar groen in de gemeente wordt gehanteerd:

> "Het openbaar groen wordt met oog voor kwaliteit en de lange termijn beheerd en ontwikkeld. Het groen en de groene structuur worden versterkt, verbonden en waar mogelijk uitgebreid. Binnen onze taken voor het openbaar groen houden we rekening met de identiteit, leefbaarheid, biodiversiteit en klimaatbestendigheid van Midden-Delfland."

3.2. Visie

Het groen in Midden-Delfland wordt beheerd en ontwikkeld met oog voor identiteit, leefbaarheid, biodiversiteit en klimaatbestendigheid. Waar het groen voorheen vooral netjes en recreatief moest zijn, speelt het nu een sleutelrol bij het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering en verlies van biodiversiteit. Daarom kiezen we ervoor om het groen toekomstgericht te versterken, verbinden en waar mogelijk uit te breiden. Daarnaast stimuleren we betrokkenheid van inwoners bij het beheer van het groen, omdat dit bijdraagt aan sociale cohesie in de wijken. Nieuw en bestaand groen sluit aan bij het karakter van de dorpen en het unieke landschap van Midden-Delfland.

Het openbaar groen biedt ruimte aan dieren om te eten, nestelen en zich te verplaatsen. Bij de aanleg van groen kiezen we bewust voor variatie in beplanting en geven we de voorkeur aan inheemse soorten. Door ecologisch beheer en het versterken van de groene structuur vergroten we de biodiversiteit.

Groen en bomen zijn essentieel voor het tegengaan van hittestress en het opvangen en infiltreren van regenwater. We richten het groen zo in dat het bijdraagt aan een klimaatbestendige leefomgeving.

Elke boom krijgt de ruimte om minimaal 40 jaar te groeien en in parken zelfs 80 jaar. Grote bomen met een omvangrijke kroon zijn waardevoller voor biodiversiteit en verkoeling dan meerdere kleine bomen; daarom kiezen we waar mogelijk voor kwaliteit boven kwantiteit en streven we naar behoud en uitbreiding van het boomkroonvolume.

Inwoners worden betrokken bij het onderhoud. Dit versterkt niet alleen het beheer, maar vergroot ook de sociale samenhang in de wijken. Ondanks beperkte budgetten zoeken we altijd naar het maximaal haalbare voor het groenbeheer.

Tot slot vinden we het van belang dat het groen bij nieuwe ontwikkelingen of herinrichtingen een stevige plaats aan tafel krijgt. Dit is wenselijk gezien de druk op het openbaar groen in verband met ruimtelijke ontwikkelingen. Om dit te kunnen waarborgen zorgen we voor voldoende middelen om deze rol te kunnen vervullen.

3.3. Thema's

Gemeente Midden-Delfland is een Cittaslow gemeente. Cittaslow legt niet voor specifieke groenonderdelen eisen vast, maar stelt wel principes voor biodiversiteit, duurzaamheid, milieu, behoud van identiteit, toegankelijkheid en leefbaarheid. De thema's in het groenbeleid sluiten hierop aan.

We gebruiken de thema's om bij de uitvoering van dit beleid afwegingen te maken. Klimaatbestendigheid en biodiversiteit zijn thema's die meer aandacht zullen krijgen, omdat deze eerder niet in het beleid verankerd waren. Bij afwegingen in het beheer kiezen we vaker voor ecologische methoden. Bij aanleg zoeken we naar oplossingen die aan alle thema's bijdragen. Tijdens ons werk in het groen en bij het plannen van nieuwe ontwikkelingen streven we er naar om zo veel mogelijk bij te dragen aan ieder van deze thema's. In de praktijk zal dat betekenen dat er onderling afwegingen gemaakt moeten worden.

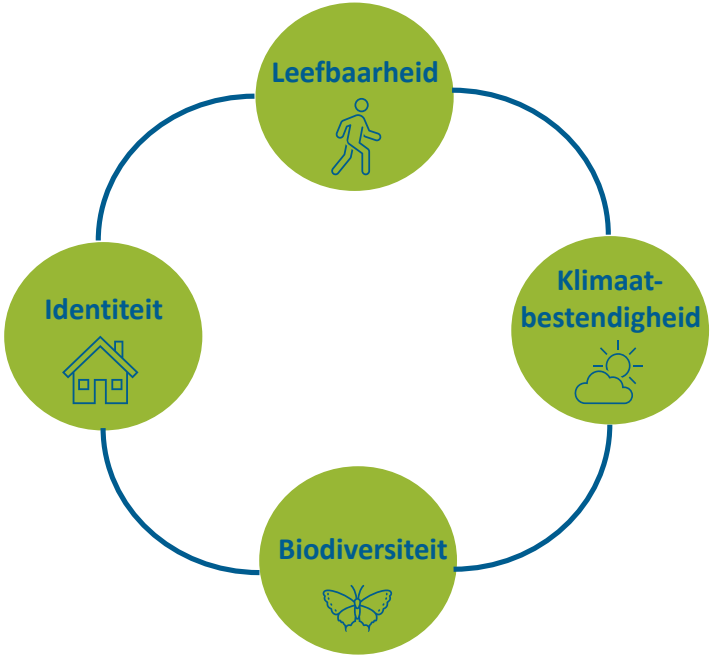

Figuur 2. Schema van de vier thema's in dit beleid om afwegingen in het groen te maken.

Identiteit

Groenvoorzieningen dragen sterk bij aan de identiteit en structuur van de dorpen. Het beeld dat iemand van een dorp heeft wordt gevormd door paden (lijnen), randen, vlakken, knooppunten of bijzondere plekken en oriëntatiepunten. Bomen spelen hierin een hoofdrol. Dit kan zowel gaan om laanbeplantingen, als om boomgroepen en solitaire bomen. Maar ook bermen, hagen en ander groen kunnen de identiteit van de dorpen en wijken versterken.

Daarnaast draagt het groen bij aan de (landschappelijke) kernkwaliteiten uit de omgevingsvisie: een open polderlandschap in de metropool, een landschap met een historisch verhaal, een buitenruimte voor ruim twee miljoen mensen, de verweving van veenweidelandbouw en veenweidenatuur. Met een kanttekening dat veel van het openbaar groen binnen de kernen ligt en de kernkwaliteiten met name ingaan op het landschap buiten de kernen. Groen kan de volgende rollen vervullen:

- **Structuur dragen en versterken:** Het groen kan de grote groengebieden met de kernen verbinden. Daarnaast versterkt het de structuur door lijnen en randen te accentueren, bijvoorbeeld met laanbeplantingen.
- **Herkenningspunten:** Opvallende groenelementen zoals parken en bijzondere bomen fungeren als oriëntatiepunt in de dorpen en het landschap. Hier dragen kunstwerken in het groen ook aan bij.
- **Historie zichtbaar maken:** Groen geeft de ontstaansgeschiedenis en identiteit weer door aan te sluiten bij de landschappelijke, historische en stedenbouwkundige kenmerken.
- **Verbinden:** Groen versterkt het netwerk van de dorpen door een uniform en continu principe toe te passen.

Leefbaarheid

Groen draagt bij aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid van inwoners. Mensen komen tot rust in het groen. Ook biedt het mogelijkheden tot bewegen, ontmoeten, sporten en spelen. Groen biedt waarde voor de inwoners van Midden-Delfland op de volgende manieren:

- **Gezondheid:** Groen biedt ruimte om te recreëren in de woonomgeving. Ontspanning en inspanning, zoals sporten, spelen, wandelen, fietsen, rusten of picknicken. Daarnaast heeft groen een positief effect op het welzijn van mensen en kan het bijvoorbeeld overlast van geluid dempen en fijnstof wegvangen.
- **Betrokkenheid:** Groen biedt gelegenheid tot ontmoeten en meedoen. Actieve participatie van bewoners draagt bij aan het samen medeverantwoordelijk voelen voor de openbare ruimte en elkaar.
- **Beleving en recreatie:** Groen en de manier waarop dit is ingericht heeft veel invloed op hoe de openbare ruimte wordt beleefd en hoe er wordt gerecreëerd.
- **Schoon en veilig:** Groen draagt bij aan een schone uitstraling van de dorpen. Tegelijkertijd is het van belang dat het groen bijdraagt aan het gevoel van veiligheid.

Biodiversiteit

Groen brengt natuur in de dorpen. Planten en dieren kunnen zich vestigen, waardoor de biodiversiteit toeneemt. Het gaat hierbij niet alleen om zeldzame soorten, maar ook om alledaagse natuur die een kans krijgt. Weloverwogen cruciale ecologische structuren verbinden de dorpsnatuur zodat flora en fauna zich door de dorpen heen kunnen verplaatsen. De ecologische waarde van het groen in de dorpen ligt in:

- **Diversiteit:** Groen schept de leefomstandigheden voor een zo rijk en divers mogelijke planten- en dierenwereld.
- **Verbinding:** Groen legt verbindingen voor migratie van flora en fauna binnen de dorpen en tussen stad, land en water.
- **Natuurbeleving:** Groen brengt de bewoners van de dorpen in contact met de natuur en bijbehorende natuurlijke processen.
- **Biotopen:** Door de variatie in bebouwd gebied ontstaan vestigingsplekken voor bijzondere flora en fauna.

Klimaatbestendigheid

Door het veranderende klimaat wordt het heter, droger en natter. Dit kan gevolgen hebben voor het groen. Daarnaast kan groen ook bijdragen aan het tegengaan van overlast van hitte of piekbuien.

- **Verkoelen:** Groen verlaagt de gevoelstemperatuur door verdamping en schaduwwerking van bomen en bosplantsoen. Daarnaast kan een strategisch ingerichte groene leefomgeving energie besparen door een vermindering van het gebruik van airconditioning.
- **Water opvangen:** Groen zorgt voor minder wateroverlast bij hevige regenval doordat het water in groen tijdelijk kan worden opgevangen.
- **Water vasthouden:** Groen vermindert wateroverlast door water op te vangen en vast te houden bij hevige regenval, waardoor het geleidelijk terug in het gebied of de bodem stroomt. We gebruiken de bodem als spons.

Algemene uitgangspunten

4. Algemene uitgangspunten

Voor het openbaar groen in Midden-Delfland zijn algemene uitgangspunten opgesteld. Deze uitgangspunten richten zich op de wijze van omgang met het openbaar groen en dienen als kader voor de uitvoering van het beleid en de afwegingen in de dagelijkse praktijk. Dit betreft uitgangspunten voor omgang met groenparticipatie en communicatie. Aanvullend zijn specifieke uitgangspunten geformuleerd voor het beheer (H5) en voor planvorming, reconstructie en aanleg (H6).

4.1. Deelname van inwoners in het openbaar groen

Snippergroen

Snippergroen zijn kleine stukjes groen in de openbare ruimte binnen de gemeente, bijvoorbeeld aangrenzend aan of tegenover een woning. We kiezen in dit beleid voor een nieuw uitgangspunt: gemeente Midden-Delfland verkoopt geen snippergroen. Voor het buitengebied wordt een nee-tenzij uitgangspunt gehanteerd.

Het is wel mogelijk om, als inwoner, snippergroen aangrenzend aan of tegenover de woning in te richten en te beheren. Hiervoor worden duidelijke afspraken met inwoners gemaakt in een bruikleenovereenkomst. De uitgangspunten zijn verder uitgewerkt in de bijlage snippergroenbeleid.

Geveltuinen

Een geveltuin is een strook groen langs de gevel van één stoeptegel breed. Een geveltuin kan worden aangelegd en beheerd door inwoners. Hiervoor is geen toestemming van de gemeente nodig. Wel moet het aan bepaalde regels voldoen, zoals ligging en omvang. Deze regels worden op de website gepubliceerd. De gemeente blijft eigenaar van de grond.

Zelfbeheer door inwonersgroepen

Het wordt mogelijk voor een groep inwoners om een stuk groen te adopteren en zelf te beheren. Het beheer hiervan moet wel in lijn zijn met geldende regels en beleid. Hierover wordt ook via de website gecommuniceerd. Je kunt je via de website ook aanmelden als groep. Zelfbeheer is alleen mogelijk op locaties waar het groen geen grote ecologische potentie heeft en waar het veilig is. Bermen zijn bijvoorbeeld uitgesloten. De locaties waar zelfbeheer is worden gemarkeerd.

Andere bewonersinitiatieven

Om samen een groene en gezonde leefomgeving te creëren, wordt ruimte gegeven aan bewonersinitiatieven. De gemeente juicht collectieve vergroeningsacties, zoals onttegelen, toe. Daarnaast moedigt de gemeente ook initiatieven betreft natuureducatie met inwoners en/of kinderen aan.

Omdat ieder initiatief anders is wordt maatwerk toegepast. Dat betekent dat per initiatief wordt bekeken wat de meest passende vorm van begeleiding en/of ondersteuning is.

Aandacht voor onze groenstructuren

Er wordt een groenstructuur opgesteld waarbij inzichtelijk wordt gemaakt waar de belangrijke groenstructuren zich bevinden en waar de gemeente deze in de toekomst mogelijk wilt uitbreiden. De gemeente doet dit vanuit een ecologisch perspectief, omdat verbonden groen en blauw beter is voor natuur en biodiversiteit. Ook doet de gemeente dit vanuit een identiteitsperspectief, omdat bomen en groen structuurdragers zijn van een dorp.

Het groen binnen deze structuren wordt beter beschermd, bijvoorbeeld tegen bomenkap. We hebben hier in H7 een actie voor opgenomen.

4.2. Communicatie

De gemeente gebruikt de website voor reguliere communicatie over het groen.

Er zijn mogelijkheden voor de deelname van inwoners in het groen. Om ervoor te zorgen dat ze hiervan op de hoogte zijn zal er worden gecommuniceerd via de website en/of sociale media.

Bij ingrijpende werkzaamheden zoals herinrichtingen wordt de buurt via een brief geïnformeerd. Bij het kappen van bomen verloopt de communicatie via de officiële publicaties.

Beheer

5. Beheer

In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten voor het beheer. De gemeente vindt het belangrijk dat er in de dagelijkse werkpraktijk ruimte is voor maatwerk.

De gemeente heeft een eigen groendienst maar voert niet al het onderhoud zelf uit. Er wordt voor een deel van het openbaar groen gewerkt met bestekken. Dit zijn opdrachten die worden gegund aan een bedrijf of organisatie die het groenbeheer uitvoert. In een bestek kunnen kwaliteitseisen worden opgenomen waar de uitvoerder zich aan dient te houden.

Lokaal verdienvermogen

De gemeente besteedt een deel van het beheer uit aan (groen)aannemers. Bij het opstellen van deze aanbestedingen houdt de gemeente rekening met de mogelijkheid voor lokale ondernemers om in te schrijven. Hiermee wordt het lokale verdienvermogen gestimuleerd.

Beheer met de lokale omgeving

Er zijn locaties in de gemeente waar het "standaard" groenbeheer niet passend is. Dit brengt uitdagingen met zich mee op het gebied van kennis, inzet en kosten. Op dit soort locaties wordt specifiek gezocht naar mogelijkheden om het beheer in samenwerking met lokale organisaties en inwoners uit te voeren.

Geen gebruik van bestrijdingsmiddelen

Het is volgens Artikel 27b Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden niet toegestaan om gewasbeschermingsmiddelen toe te passen buiten de landbouw. De gemeente gebruikt daarom ook geen gewasbeschermingsmiddelen binnen de openbare ruimte.

Beheer invasieve exoten

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van invasieve exoten. Hiervoor wordt de "Unielijst" gehanteerd. De werkwijze per soort wordt bij de actualisatie van de beheerplannen (H7.1) verder uitgewerkt.

Natuurwetgeving

Voor beheer is ook de natuurwetgeving van toepassing. De gemeente en haar aannemers houden zich aan de landelijke regels. De Gedragscode soortenbescherming gemeenten helpt de gemeente bij het voldoen aan deze eisen.

Richtlijnen voor afspraken met groenaannemers en toepassing van ecologische beheerprincipes (groennormen)

De gemeente gebruikt in het beheergebied de CROW-maatlat. Dit is een werkmethode waarbij de gemeente een bepaald kwaliteitsniveau afspreekt met de aannemer, zodat op dat niveau beheert kan worden.

Daarnaast wordt voor het boombeheer gebruik gemaakt van enkele normen en de tools van het Norminstituut Bomen. Dit is verder uitgewerkt in H5.1.

5.1. Bomen

Bomen in de bebouwde omgeving hebben onderhoud nodig. Daarnaast vallen ze onder de zorgplicht van de gemeente. Terugkerende onderhoudswerkzaamheden hebben betrekking op de begeleidingssnoei van jonge bomen, vormsnoei bij vormbomen, onderhoudssnoei, onkruidbestrijding in boomspiegels en het vervangen van zieke en dode bomen. De gemeente heeft hierbij oog voor de volgende uitgangspunten:

- Bomen worden nooit gekapt voor zonnepanelen.
- Het verbeteren van de vitaliteit van bomen in te kleine groeiplaatsen door grondverbetering, het aanpassen van de verharding en het losser maken van de bodem van de groeiplaats.
- Het herstellen van de schade aan verharding als gevolg van een verkeerde soortkeus en te kleine boomspiegels door de groeiplaats te verbeteren en de boomspiegel te vergroten. Soms zal het nodig zijn om bomen te vervangen door meer geschikte soorten.
- Knotwilgen worden na hun levenseinde niet overal herplant vanwege de hoge onderhoudslast. Dit wordt beslist op basis van de locatie en afstand. Er wordt een grotere minimale afstand tussen knotwilgen gehanteerd. Het één op één terugplantbeleid wordt voor knotwilgen niet uitgevoerd. Daarnaast wordt hierbij rekening gehouden met de identiteit van de gemeente en wordt het beeld van een knotwilgenlaan behouden. In de verkenning in H7 actie 4, werken we dit verder uit.
- Als er één of meerdere bomen worden verwijderd, onderzoekt de gemeente de mogelijkheid om het totale boomkroonvolume in het gebied te laten groeien. Eén grote boom levert meer kwaliteit (op basis van de thema’s uit de visie) dan meerdere kleine bomen. Het is ook mogelijk om een grote heester te planten op de plaats waar een boom mogelijk niet tot zijn recht komt.
- De eisen met betrekking tot het kappen van bomen worden aangepast. We doen dit onder andere op basis van de nog vast te stellen groenstructuur en de verkenning knotwilgen (H7).

5.2. Bermen

De gemeente beheert in het buitengebied een aantal bermen. Voor dit beheer worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Op de rijke voedingsbodem van de gemeente is het lastig om bloemrijke bermen te ontwikkelen. Er wordt beheer toegepast wat bijdraagt aan de ecologie van de berm, zoals maaien en afvoeren.
- De gemeente gebruikt nu al zo min mogelijk de klepelmaaier. Dit wordt, afhankelijk van landelijke regels, in de looptijd van dit beleid zo ver mogelijk uitgefaseerd.
- Er wordt een verkenning gedaan naar welke locaties het beheer ecologisch en/of gefaseerd of op basis van sinusbeheer kan worden uitgevoerd.
- Bij beheer van onze bermen houden we ook rekening met het agrarisch belang. Zoals het overwaaien van gewassen uit de berm naar het weiland.

5.3. (Bos)plantsoenen en vaste planten

Binnen de kernen liggen plantsoenen groen met vaste beplanting, zoals struiken (heesters) en kruiden. De gemeente voert in deze groenelementen geen arbeidsintensief onderhoud uit, tenzij inwoners hier een rol in willen spelen.

Bosplantsoen is plantsoen dat bestaat uit houtige struiken, heesters en in sommige gevallen bomen. Bosplantsoen wordt ongeveer eens in de vijf jaar uitgedund.

5.4. (Kruidenrijk) gras en gazons

Binnen de gemeente liggen een aantal gazons. Dit zijn grasvelden met een functie, zoals spelen, ontmoeten en/of recreatie. Daarnaast zijn er grasvelden of stroken die geen functie hebben. Deze locaties kunnen met een ander type beheer mogelijk waardevoller zijn voor de klimaatbestendigheid of biodiversiteit in de gemeente.

- De gemeente voert een verkenning uit welk van de gazons en grasstroken in aanmerking komen voor een meer ecologisch maairegime zoals maaien en ruimen of waar mogelijk, gefaseerd beheer.
- De gemeente heeft veel natuurvriendelijke oevers. Hier wordt de grasstrook op de bovenzijde van de oever (op hoogte van het maaiveld) kort gehouden.
- Op grasstroken waar het gras minder wordt gemaaid, worden de paden vrijgehouden door een netheidsstrook langs het pad te maaien.

5.5. Groene parkeerplaatsen

Groene parkeerplaatsen zijn aangelegd met grastegels. Dit is een nieuwe ontwikkeling binnen de kernen. Ze worden onder andere aangelegd om hitte en wateroverlast tegen te gaan. Voor groene parkeerplaatsen wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd:

- Groene parkeerplaatsen worden in de bestekken voor het beheer van de kernen opgenomen.

5.6. Water en (natuurvriendelijke) oevers

Een groot deel van de oevers die in eigendom zijn van de gemeente zijn natuurvriendelijk. De groendienst van de gemeente beheert deze oevers veelal zelf.

- Natuurvriendelijke oevers worden ecologisch beheerd en onderhouden met zo veel mogelijk variatie en, indien mogelijk, gefaseerd beheer. Gefaseerd beheer is vaak niet mogelijk omdat het om kleine oppervlaktes gaat.

5.7. Wadi's en infiltratiegreppels

Wadi's zorgen voor waterafvoer en infiltratie. Infiltratiegreppels zijn groenelementen die als doel hebben om hemelwater te infiltreren. Het beheer wordt afgestemd op dit doel. Het is daarnaast mogelijk om functies te combineren, zoals wadi's en spelen.

- Wadi's en infiltratiegreppels in het buitengebied worden zoveel mogelijk extensief beheerd.
- Wadi's en infiltratiegreppels in de kernen worden intensiever beheerd om verrijking en verdichting te voorkomen.

Planvorming, reconstructie en aanleg

6. Planvorming, reconstructie en aanleg

Voor de planvorming, reconstructie en aanleg van openbaar groen zijn er een aantal algemene uitgangspunten en uitgangspunten voor bomen, natuurvriendelijke oevers en wadi's en infiltratiegreppels.

6.1. Algemeen

Beplanting in buitengebied is passend bij BPL

In het buitengebied wordt groen aangelegd dat past binnen de eisen van het BPL en de Omgevingsvisie. De gemeente is daarom terughoudend met het planten van bomen of hoog groeiend groen in het kader van het weidevogelbeheer. Op plekken waar nu al opgaand groen is, zoals langs erfgrenzen, bestaande bosjes, bomenlanen en de randen van de dorpen, kan juist wel hoog groeiend groen worden toegepast.

Werken rondom bomen en groen

De gemeente hanteert de poster met eisen voor "werken rondom bomen" van Norminstituut Bomen. Veel werkzaamheden worden door de gemeente zelf uitgevoerd. Als derden werkzaamheden rondom bomen uitvoeren wordt er door de gemeente toezicht gehouden.

Gebruik van gebiedseigen inheemse soorten

Bij de aanplant van nieuw groen wordt in principe gekozen voor gebiedseigen en inheemse soorten. Dit geldt voor bomen én voor andere groenelementen. Als deze soorten niet toereikend zijn kan worden gekozen voor een niet-inheemse soort. Er wordt dan gekozen voor een soort die bijdraagt en voldoet aan alle thema's van dit groenbeleid.

Beperkte toepassing van plantenbakken die door de gemeente worden onderhouden

De gemeente kiest ervoor om het groen in open grond te planten, omdat groen dan bestendiger is tegen natte en/of droge grond. Daarnaast is er weinig beheer nodig, terwijl plantenbakken juist beheerintensief zijn. De gemeente maakt een uitzondering voor locaties waar inwoners zelf het groen willen beheren. Een plantenbak kan in dat geval juist een mooie oplossing zijn.

6.2. Bomen

Bomen zijn belangrijk. Daarom hanteert de gemeente voor bomen voorwaarden voor planvorming, soort en omvang en de uitvoering van het planten.

Voorwaarden bij de planvorming

Bomen kunnen zich alleen optimaal ontwikkelen met voldoende ruimte rondom de wortels. Hier kunnen geen kabels, leidingen en wegfunderingen liggen. Bij de planvorming van bomen in de bebouwde kom dienen de volgende voorwaarden in acht te worden genomen:

- Wanneer een boom in bebouwd gebied wordt geplant, hanteert de gemeente als richtlijn dat deze boom ten minste 40 jaar moet kunnen leven. In een park is dit 80 jaar. Als dit niet mogelijk is kan worden gekozen voor een grote struik of heester.
- Voor elke boom wordt een plantvak of plantstrook gereserveerd. De omvang van dit plantvak voldoet aan de onderstaande tabel.

Tabel 1. Omvang plantvak voor een boom.

Naam	Hoogte (m)	Groeiplaats (m^3)
Eerste grootte	>15	16
Tweede grootte	10 - 15	12
Derde grootte	6 - 10	8

- De plantstrook heeft bij voorkeur een groene invulling, bijvoorbeeld gras of heesters. Indien verharding wordt toegepast, moet dit vocht- en luchtdoorlatend zijn die niet zwaar belast wordt. Parkeerplaatsen voor personenauto's of voet- en fietspaden vormen geen bezwaar. Goed doorlatende verhardingsmaterialen zijn halfverharding en klinkers.
- De boomspiegel (de zwarte grond rond de stam) moet minstens één vierkante meter groot zijn.
- Kabels en leidingen moeten op minstens twee meter afstand van de boom blijven. Indien nodig worden beheersmaatregelen toegepast voor het scheiden van kabels/leidingen en wortels. Dit voorkomt dat wortels worden beschadigd wanneer graafwerkzaamheden in de leidingstraat nodig zijn.

- Bomen moeten minstens één meter vanaf de wegkant worden geplaatst. Hierdoor hebben bomen minder te lijden van strooizout en opspattend pekelwater. Ook wordt de kans op stamschade als gevolg van aanrijdingen kleiner.
- Bomen moeten met hun kroon minstens één meter vanaf lichtmasten staan. Dit om te voorkomen dat de kronen te veel licht afschermen.
- De volgroeide kroon moet minstens één meter uit de gevel blijven. Dit om overlast aan gebouwen te voorkomen.

Voorwaarden bij de soort en omvang

De gemeente zet de plannen voor boombeplanting zodanig op zodat na de realisatie kostenbewust bomenbeheer mogelijk is. De gemeente kiest voor:

- Innheemse en gebiedseigen soorten, tenzij deze onvoldoende klimaatbestendig of passend zijn binnen de planlocatie.
- Bomen op eigen stam, die niet zijn geënt.
- Boomsoorten in overeenstemming met en ondersteund door de stedenbouwkundige opzet.
- Beperkte toepassing van boomsoorten die veel onderhoud vergen, zoals vorm- of leibomen.
- Bomen in open grond en plaatsen bomen alleen in verharding als dit echt niet anders kan.
- Bij aanplant van nieuwe bomenlanen voor variatie in soorten en plantpositie. Dit betekent dat meerdere soorten in een minder strakke lijn worden geplant.

Voorwaarden bij de uitvoering

Voor het planten van bomen hanteert de gemeente de volgende voorwaarden:

- Het plantgat moet bodem- en cultuurtechnisch goed worden voorbereid voor goede voeding en beluchting.
- Indien nodig wordt de stam beschermd met boombeugels en/of boomkorven.

6.3. Natuurvriendelijke oevers

Natuurvriendelijke oevers worden aangelegd wanneer een oever wordt gereconstrueerd of nieuw wordt aangelegd, tenzij hier aantoonbaar geen ruimte voor beschikbaar is.

6.4. Wadi’s en infiltratiegreppels

Een wadi of infiltratiegreppel wordt steeds vaker in de gemeente toegepast om hemelwater in de grond te infiltreren. Ze worden bijvoorbeeld toegepast op plekken waar het hemelwater van het vuilwaterriool wordt afgekoppeld. Het primaire doel is het reguleren en infiltreren van hemelwater.

Wadi’s kunnen gecombineerd worden met spelen. Hierbij is het van belang rekening te houden met het aanstampen van de grond tijdens het spelen. Waardoor infiltratie lastiger wordt.

Organisatie en financieel

7. Organisatie en financieel

Op basis van dit beleid zijn er een aantal acties en ontwikkelpunten ontstaan. Deze worden hieronder opgesomd. Daarnaast gaan we in H7.2. in op de financieringswijze van dit beleid.

7.1. Acties en ontwikkelpunten

Er zijn een aantal acties en ontwikkelpunten die volgen uit dit beleid. Deze worden hieronder toegelicht.

1. Actualisatie van de beheerplannen (2026)

Het bomenbeheerplan en groenbeheerplan worden geactualiseerd op basis van dit beleid. Hierin houden we ook rekening met invasieve exoten, de bestekken en het in te zetten materieel.

2. Uitwerken materialen snippergroen, geveltuinen, zelfbeheer en bewonersinitiatieven (2026)

De afspraken, (communicatie)middelen en regels die nodig zijn voor het snippergroen, geveltuinen, zelfbeheer en bewonersinitiatieven (H4) worden uitgewerkt en gepubliceerd.

3. Onderzoek mogelijkheid aansluiten kleurkeur of vergelijkbaar maaikeurmerk (2026)

Er wordt verkend in hoeverre het voor de gemeente mogelijk is om het maaibeheer aan te passen naar de eisen van het Kleurkeur keurmerk. Dit is een keurmerk dat toeziet op een ecologisch maaibeheer. Opdrachtgevers en opdrachtnemers kunnen zich laten certificeren.

4. Verkenning knotwilgen (2026)

In 2026 verkent de gemeente een aanpak voor de dicht opeen geplante knotwilgen in de gemeente. Knotwilgen zijn beheerintensief en kosten daarom veel geld. Daarnaast staan de knotwilgen in de gemeente dicht bij elkaar en dicht langs de weg. Dit leidt tot problemen voor verkeersveiligheid en voor het beheer, bijvoorbeeld de bereikbaarheid met het in te zetten materieel.

Tegelijkertijd zijn de knotwilgen een belangrijk cultuurhistorisch onderdeel van de gemeente. De gemeente wil die belangen goed tegen elkaar afwegen in deze verkenning.

De gemeente hanteert in dit beleid al een nieuw uitgangspunt waarbij uitgevallen knotwilgen niet altijd herplant worden.

5. Inventarisatie groenreconstructies (2026)

Er wordt een inventarisatie gemaakt van groen dat vernieuwd dient te worden, bijvoorbeeld omdat het verouderd is of omdat er aanpassingen aan de weg of aan de riolering plaatsvinden. Deze inventarisatie kan vervolgens gebruikt worden om de benodigde middelen te bepalen en deze in de begroting door te voeren.

6. Verkenning groennorm (2026-2027)

Er wordt verkend of het mogelijk is om een groennorm op de gemeente toe te passen. Er wordt ook onderzocht in hoeverre het mogelijk is om een norm bij nieuwe ontwikkelingen toe te passen. Bijvoorbeeld 30% boomkroonvolume in het plangebied of de 3-30-300 regel.

7. Intekenen en vaststellen groenstructuur (2026-2027)

Op het gebied van identiteit en biodiversiteit is het wenselijk om binnen de kernen groenstructuren vast te stellen. Dit zijn bijvoorbeeld bomenlanen of kleine eilandjes met groen in de wijken die dieren kunnen gebruiken om zich te verplaatsen of te eten. Hierbij kan ook gekeken worden waar de bomenstructuur versterkt kan worden, ook in relatie tot het cultureel erfgoed in de gemeente.

8. Verkenning kansen ecologisch (berm)beheer (2026-2027)

Er wordt onderzocht welke percelen in de kernen en welke bermen er in aanmerking komen voor ecologisch beheer. Dit zijn bijvoorbeeld gazons zonder functie voor spelen of recreatie. Door in te zetten op gefaseerd beheer of sinusbeheer blijft altijd een deel van het gras of de kruiden staan. Ander beheer brengt mogelijk kosten met zich mee. Daarom dient hier eerst een verkenning voor te worden uitgevoerd.

9. Actualisatie kapbeleid (2026-2027)

De meest actuele regels omtrent het kapbeleid staan op de website. Het kapbeleid wordt geactualiseerd zodat dit in lijn is met de omgevingswet. Het actualiseren van het kapbeleid verloopt via een apart raadsproces.

10. Verkenning inzaaien en vergroenen boomspiegels (2026-2028)

Er wordt onderzocht in hoeverre het mogelijk en wenselijk is om boomspiegels die nu nog verhard of suboptimaal zijn ingericht te verbeteren en te vergroenen. Dit kan ook een kans zijn voor inwonersbeheer.

7.2. Financieel

De uitvoering van het groenbeleid past binnen de uren en de meerjarenbegroting groen van de afdeling Beheer Openbare Ruimte. De toename van kosten voor uitvoering van projecten vanwege marktontwikkelingen verlopen via de periodieke begrotingswijzigingen. Eventuele aanvullende budgetten voor projecten verlopen via een projectvoorstel.

Bijlage

Snippergroenbeleid

In deze bijlage worden de uitgangspunten betreft het snippergroen beschreven. De beleidsnotitie snippergroen 2010 komt hiermee te vervallen. Deze beleidsuitgangspunten spreken zich niet uit over concrete uitvoering. Er kunnen voor de uitvoering van deze uitgangspunten aparte documenten en/of eisen worden gebruikt.

Definitie snippergroenbeleid

Onder snippergroen wordt verstaan een stuk grond dat:

- Op grond van het geldende (en het eventueel in voorbereiding zijnde) omgevingsplan de bestemming 'groen', een gelijkwaardige (openbare) groenbestemming of de bestemming 'verkeer' heeft.
- Eigendom is van de gemeente, behorend tot de openbare ruimte.
- Niet groter is dan 30 m². Er kunnen evenwel uitzonderingsgevallen ontstaan, waardoor het wenselijk is om de maximale oppervlakte van 30 m² te overschrijden, bijvoorbeeld als het restant van het gemeentelijk groen niet meer functioneel kan worden onderhouden of ligt tussen de (toekomstige) privétuin en een andere bestemming.

Uitgangspunten

1. Geen verveemding van snippergroen.
2. Snippergroen wordt in bruikleen uitgegeven.
3. Er is handhaving op illegaal gebruik van snippergroen.

1. Geen vervreemding van snippergroen

Het uitgangspunt is: geen vervreemding van snippergroen. In juridische zin wordt onder 'vervreemding' verstaan: overdracht van het eigendom van de onroerende zaak. Vervreemding ziet zodoende op verkoop, ruil en schenking. Een uitzondering hierop is het in bruikleen nemen van snippergroen.

Waarom geen vervreemding van snippergroen?

Er zijn verscheidene redenen om niet over te gaan tot de vervreemding van snippergroen. De gemeente moet maatregelen nemen om de kernen leefbaar te houden in het veranderende klimaat. Hierdoor is alle openbare ruimte nodig om mogelijke ingrepen te kunnen nemen. Verder is snippergroen van belang voor de lokale ecologie, denk aan het bieden van habitat voor flora en fauna, het voorkomen van wateroverlast of het verbeteren van de luchtkwaliteit.

2. Snippergroen wordt in bruikleen uitgegeven

Binnen dit beleid biedt de gemeente de mogelijkheid voor inwoners om stukjes groen, aangrenzend aan of nabij hun woning, in bruikleen te nemen. Er kunnen eisen gesteld worden aan het gebruik van het snippergroen. Deze eisen worden uitgewerkt in de bruikleenovereenkomst. Dit zijn bijvoorbeeld eisen op het gebied van beplanting en netheid van het groen.

Inwoners die geïnteresseerd zijn in het adopteren van een stuk snippergroen kunnen een bruikleenovereenkomst aangaan met de gemeente. Deze overeenkomst is bedoeld om de zorg voor het groen te delen, waarbij inwoners de kans krijgen om het groen naar eigen inzicht te onderhouden en te verzorgen. Dit kan variëren van het maaien van gras tot het planten van bloemen of struiken. Hoewel het onderhouden van het groen in bruikleen een zekere mate van vrijheid biedt, blijft het belangrijk dat verandering in de beplanting, zoals de toevoeging, verwijdering of wijziging van plantensoorten, altijd in overleg met de gemeente plaatsvindt. Dit is essentieel om eenheid te behouden in het ontwerp en de uitstraling van de openbare ruimte.

3. Handhaving op illegaal gebruik

Indien een stuk snippergroen in gebruik is genomen zonder bruikleenovereenkomst (illegaal gebruik) kan hierop worden gehandhaafd. In eerste instantie wordt onderzocht of het mogelijk is om dit gebruik te legaliseren met een bruikleenovereenkomst. Als de persoon weigert mee te werken aan legalisatie van het gebruik, of het snippergroen niet voldoet aan de gestelde eisen, dan vordert de gemeente het eigendom van de grond terug. Dit is voor de gemeente een uiterst middel om het onrechtmatig gebruik te beëindigen.

Waarom bruikleen?

De gemeente wil de verantwoordelijkheid van inwoners voor hun leefomgeving vergroten. Bovendien zorgt deze samenwerking voor een sterker gemeenschapsgevoel en een verhoogde tevredenheid onder de inwoners. Door samen te werken en in overleg te blijven, kan de gemeente gezamenlijk zorgen voor een groene, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving waarin iedereen zich thuis voelt.